

Datum
2021-09-03
Vår referens
Erik Dahle
Förvaltningsjurist
erik.dahle@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Justitiedepartementet - Kommuner mot brott (SOU 2021:49) GRF-2021-20864

Sammanfattning

Stadskontoret har berett grundskolenämnden möjlighet att yttra sig över en remiss från Justitiedepartementet avseende betänkandet Kommuner mot brott – Betänkande av utredningen om kommunernas brottsförebyggande ansvar (SOU 2021:49). Grundskoleförvaltningen konstaterar att utredningens förslag inte förefaller medföra någon direkt effekt för grundskolenämndens verksamhetsområde men att flera av förslagen likväl kan förväntas få indirekta verkningar. Grundskoleförvaltningen ställer sig generellt positiv till förslagen i betänkandet.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden godkänner grundskoleförvaltningens förslag till yttrande och skickar det till kommunstyrelsen.
2. Grundskolenämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Beslutsunderlag

- Remiss avseende Kommuner mot brott (SOU 2021:49)
- G-Tjänsteskrivelse GRN 210929 Remiss från Justitiedepartementet - Kommuner mot brott (SOU 2021:49)
- Förslag till yttrande GRN 210929 Remiss från Justitiedepartementet - Kommuner mot brott (SOU 2021:49)

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2021-09-17

Grundskolenämnden 2021-09-29

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Bakgrund

Regeringen beslutade i november 2019 att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda kommunernas brottsförebyggande ansvar. Uppdraget har i huvudsak varit att analysera verksamheter inom kommunerna som kan bidra till det brottsförebyggande arbetet, föreslå hur ett lagstadgat kommunalt ansvar för det brottsförebyggande arbetet bör utformas samt lämna förslag som bidrar till att kommunerna kan fullgöra ett sådant ansvar.

I juni 2021 överlämnades betänkandet Kommuner mot brott (SOU 2021:49) till regeringen. Stadskontoret har berett grundskolenämnden möjlighet att yttra sig över betänkandet. Utöver grundskolenämnden har även arbetsmarknads- och socialnämnden, förskolenämnden samt tekniska nämnden beretts möjlighet att yttra sig. Malmö stads samlade remissvar ska ha inkommit till Justitiedepartementet senast den 2 november 2021.

Utredningens förslag

Av betänkandet framgår i huvudsak följande.

Förslag om införande av lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete

Ett effektivt brottsförebyggande arbete karaktäriseras av att rätt åtgärder vidtas i förhållande till de problem som finns och att arbetet bedrivs kunskapsbaserat och samordnat. Genom sin breda verksamhet och lokala förankring har kommunerna en viktig roll i det brottsförebyggande arbetet. Såväl brottsligheten i kommunerna som kommunernas förutsättningar och behov ser dock helt olika ut. Kommunerna måste därför ges stort utrymme att själva avgöra vilka brottsförebyggande åtgärder som ska vidtas. Det alla kommuner kan och bör åläggas att göra för att förebygga brott handlar således inte om att vidta vissa specifika brottsförebyggande åtgärder.

Utredningen föreslår att det införs en ny lag som anger vilka krav som ställs på kommunerna. Lagen förslås heta lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete och träda i kraft den 1 januari 2023.

Lagens huvudsakliga innehåll

En nödvändig förutsättning för ett effektivt brottsförebyggande arbete är kunskap om den brottslighet som ska förbyggas. Enligt den föreslagna lagen ska alla kommuner därför ta fram en lägesbild som beskriver brottsligheten och dess konsekvenser inom kommunens geografiska område. Lägesbilden ska därutöver innehålla en analys av bl.a. orsakerna till de problem som identifieras. Utifrån lägesbilden ska kommunen ta ställning till behovet av förebyggande åtgärder samt formulera det i en åtgärdsplan. Det är således kommunen själv som bestämmer vilka brottsförebyggande åtgärder som ska vidtas. Arbetet ska följas upp kontinuerligt och minst vartannat år ska lägesbilden och åtgärdsplanen uppdateras och eventuellt revideras.

För att det brottsförebyggande arbetet ska nå sin fulla potential krävs att kommunen samverkar med ett flertal andra aktörer. Samverkan mellan kommun och Polismyndigheten är central. Enligt den föreslagna lagen ska kommunen ges ett särskilt samordningsansvar som innebär att den ska verka för att överenskommelser om samverkan träffas med relevanta aktörer och att strategiska brottsförebyggande frågor hanteras i ett råd bestående av de aktörer som är närmast berörda av arbetet. I kommunen ska det därtill finnas en samordningsfunktion för det brottsförebyggande arbetet. Kommunstyrelsen, eller annan nämnd som fullmäktige särskilt bestämmer, ska ansvara för ledningen av arbetet. Kommunfullmäktige ska kontinuerligt hållas

informerat om arbetet.

Uppföljning och utvärdering

Brå ska kontinuerligt följa upp lagens tillämpning i syfte att inhämta kunskap som kan användas i det fortsatta utvecklingsarbetet. Statskontoret föreslås få i uppdrag att utvärdera reformen längre fram.

Bidrag till brottsförebyggande åtgärder

Kommunerna ska ges möjlighet att ansöka om bidrag för väl motiverade och tidsbegränsade brottsförebyggande åtgärder som de identifierat behov av men som de av resursskäl annars skulle ha svårt att genomföra. Brå föreslås administrera bidraget.

Strategiskt och operativt stöd

Brå och länsstyrelserna har idag i uppgift att bistå kommunerna med strategiskt kunskapsstöd i det brottsförebyggande arbetet. Regeringen föreslås ge Brå i uppdrag att kartlägga kommunernas behov av ytterligare strategiskt stöd med anledning av införandet av den nya lagen krav och lämna förslag på hur det nuvarande stödet bör anpassas.

Länsstyrelserna har i uppdrag att ge stöd i det brottsförebyggande arbetet på lokal och regional nivå. I sina senaste rapporter har Brå pekat på behovet av att länsstyrelserna utvecklar det operativa och praktisknära stödet som ges och att stödet bör anpassas ytterligare efter den enskilda kommunens behov. Utredningen delar denna bedömning och anser att en sådan utveckling blir ännu mer angelägen i och med de krav som den nya lagen ställer.

Kommuner med särskilt utsatta områden

Det är angeläget att staten gör allt som är påkallat och möjligt för att främja det brottsförebyggande arbetet i kommuner med särskilt utsatta områden. Utredningen föreslår därför att regeringen tillsätter en expertgrupp för att, skyndsamt och i nära dialog med de aktuella kommunerna, kartlägga den aktuella situationen och identifiera eventuella behov av ytterligare åtgärder från regeringens sida.

Kostnader och finansiering

Enligt den s.k. finansieringsprincipen ska staten kompensera kommunerna från grunden. Kompensation ska därmed utgå även för de kommuner som frivilligt utför ett brottsförebyggande arbete som motsvarar det som föreskrivs av utredningens förslag.

Enligt utredningen rör den största delen av de direkta utgifterna som följer av den föreslagna lagen lönekostnader för samordningsfunktionen. Därutöver krävs resurser från andra delar av förvaltningen utifrån de insatser som följer av lagen. Utredningen föreslår att kommunerna kompenseras genom att anslaget för kommunalekonomisk utjämning höjs med en summa beräknad utifrån ersättningsmodellen för krisberedskapsarbetet.

Grundskoleförvaltningens kommentarer och synpunkter

I betänkandet nämns skolväsendet återkommande som en viktig aktör i det brottsförebyggande arbetet. I utredningen föreslås dock inte några ändringar i skollagen eller andra förändringar som medför någon direkt effekt för grundskolorna eller grundskolenämndens verksamhet i övrigt.

Förslaget innebär ett kommunövergripande lagstadgat ansvar att arbeta aktivt med brottsförebyggande åtgärder och en processuell ram för arbetet ska bedrivas. Vilka materiella åtgärder som ska vidtas inom denna ram ankommer på kommunerna att avgöra själva.

Malmö kommun arbetar redan aktivt med brottsförebyggande åtgärder och samverkar med andra aktörer i syfte att stävja brottslighet. Exempel på pågående samarbeten och projekt är CTC, Drogfri skola, Sluta skjut och Örat mot marken. Förslaget innebär således närmast en formalisering av ett arbete som i stor utsträckning redan är pågående i Malmö.

Grundskoleförvaltningen är positivt inställd till införandet av ett lagstadgat ansvar som förpliktar alla kommuner att aktivt förhålla sig till och motarbeta lokal brottslighet. Förvaltningen ställer sig särskilt positiv till utredningens bedömningar och förslag i fråga om utökad strategiskt och operativt stöd, vidare utredning i fråga om kommuner med särskilt utsatta områden, ekonomisk kompensation till kommunerna samt möjligheten att ansöka om bidrag för specifika åtgärder. Även om utredningens förslag inte i sig medför någon direkt effekt för grundskolenämndens verksamhetsområde kan dessa åtgärder förväntas få indirekta verkningar avseende grundskolornas brottsförebyggande arbete. Grundskoleförvaltningen har inga synpunkter avseende den föreslagna ersättningsmodellen som sådan och har i övrigt inte någon erinran mot utredningens förslag.

Ansvariga

Laila Herner Enhetschef

Anette Enhav Avdelningschef

Anders Malmquist Förvaltningschef